

TÜRKÇE VE DİL BİLGİSİ

CÜMLEDE ANLAM-.....2

CÜMLEDE ANLAM

CÜMLEDE ANLATIM

ÖZNEL ANLATIM

- ⦿ Doğruluğu ve yanlışlığı kanıtlanamayan ifadeler ve kişisel yorumlar içeren anlatımlardır.
- » Eserleri görünüşte bir çırpıda okunabilir kısa metinler gibi görünse de aslında çok yoğun bir anlatıma sahiptir.
- » Yapay zekânın büyüleyici işleyişi işlerimizi hızlandırmıştı.

NESNEL ANLATIM

- ⦿ Doğruluğu ve yanlışlığı kanıtlanabilen, kişisel yorumlar içermeyen anlatımlardır.
- » Eserlerinde insan ilişkilerini, gelenek ve görenekleri ele alırdı.
- » 2023'te Kahramanmaraş'ta, ilki 7.7 ikincisi de 7.6 büyüklüğünde olmak üzere iki ayrı deprem meydana geldi.

DOĞRUDAN ANLATIM

- ⦿ Başkalarına ait sözlerin hiç değiştirilmeden, olduğu gibi aktarıldığı anlatımlardır.
- » Yeniliklere açık olmazsanız mahzende terk edilmiş bir nesne gibi çürüyüp gidersiniz, dedi.
- » İtfaiye çalışanı “Bu yangın, bu malzemelerle kontrol altına alınamaz.” dedi.

DOLAYLI ANLATIM

- ⦿ Başkalarına ait sözlerin olduğu gibi değil de biraz değiştirilerek aktarıldığı anlatımdır.
- » Mazinin güzelliğinin mumyalanamayacağını söyledi.
- » Bu tarlanın yoğun emekler sonucunda yeşerdiğini söyledi.

ÜSLUP (BİÇEM)

- ⦿ Bir sanat eserinin kendine özgü anlatım biçimidir. Eserin nasıl oluşturulduğunu, yazarın sözcük seçimini, kullandığı dili, söyleyiş özelliklerini ifade eder.
- » Yazar bu serisinde yalın, duru ve kısa cümleleri bütün renkleriyle okura sunuyordu.
- » Yazar, öykülerini şiirsel bir dille bizlerin huzuruna çıkarmıştı.

İÇERİK (KONU)

- ⦿ Bir sanat eserinin ne anlattığı, konusunun ne olduğu ile ilgili bilgi veren anlatımlardır.
- » Anayurt Oteli'nde, yalnızlığının içinde psikolojik buhranlar yaşayan Zebercet ele alınmıştır.
- » Şair, İstanbul halkını anlatırken toplumsal sorunlardan çok toplum içerisindeki kimsesiz bireylerden bahsetmiştir.

CÜMLELER ARASI ANLAM İLİŞKİLERİ

NEDEN-SONUÇ CÜMLELERİ

- ⦿ Gerekçeli cümlelerdir. Bir eylemin hangi sebepten dolayı gerçekleştiğini ifade eder.
- » Giderek artan nüfus ve çevre sorunlarından dolayı dünya kaynaklarının bir kısmı yok oldu.
- » Bebek henüz konuşamadığından karnı acıkınca sürekli ağlıyordu.

AMAÇ-SONUÇ CÜMLELERİ

- ⦿ Gerçekleştirilmek istenen bir hedefi, arzulanan bir sonucu ifade eden cümlelerdir.
- » Annem bir nebze de olsa mutlu olsun diye bu seyahate çıktım.
- » Arkadaşlara ikram etmek maksadıyla aldım bu şekerlemeleri.

📌 NOT

- ✓ Amaç-sonuç cümlelerinde bir amaca yönelik harekete geçme ve planlama söz konusudur. Amaçlanan durumun gerçekleşip gerçekleşmediği belli değildir.

KOŞUL CÜMLELERİ

- ⦿ Bir eylemin gerçekleşmesinin bir şarta bağlandığı cümlelerdir.
  - » Bu ayki faturaları ödersen ben de dersane taksidini öderim.
  - » Şehre yağmur yağarsa boş tarlalar etrafa toprak kokusu yayar.

KARŞILAŞTIRMA

- ⦿ Herhangi iki şey arasında çeşitli yönlerden kıyaslanmanın yapıldığı cümlelerdir.
  - » Fuzuli de en az Baki kadar iyi bir 16. yy. şairidir.
  - » Solunum yolu rahatsızlıkları, maden işçilerinde diğer işçilere göre daha çok görülmektedir.

📌 NOT

- ✓ Karşılaştırma cümlelerinde varlıkların birbirine göre daha iyi, daha güzel, daha kötü olma durumları ya da benzerlikleri ifade edilebilir.

EŞ - YAKIN - ÇELİŞEN CÜMLELER

EŞ ANLAMLI CÜMLELER

- ⦿ Anlamsal olarak aynı şeyleri ifade eden cümlelerdir.
- » Gideceği limanı bilmeyen gemi, hiçbir yere varamaz. Hedefi olmayan kişi başarılı olamaz.

YAKIN ANLAMLI CÜMLELER

- ⦿ Farklı sözcüklerle ve farklı söz dizimleriyle aynı duygu ve düşünceleri ifade eden cümlelerdir.
- » Şair farklı sözcükler kullanan değil, aynı sözcükleri farklı kullanabilendir. Şair sıradan sözcükleri farklı şekillerde kullanabildiği için şairdir.

ÇELİŞEN CÜMLELER

- ⦿ Aynı konudan bahsetseler de birbirine zıt durum ve düşünceleri ifade eden cümlelerdir.
- » Teknolojik gelişmeler, çocuk eğitiminde olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Tablet ve telefon kullanımı, çocukların eğitim hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

CÜMLEDE DUYGULAR VE KAVRAMLAR

ÖZLEM

⦿ Bir kimse veya şeye karşı duyulan görme, kavuşma, elde etme arzusunun dile getirilmesidir.

» Benim o narin kardeşim burnumda tütüyor.

PİŞMANLIK

⦿ Yapılan ya da yapılmayan bir davranıştan dolayı üzüntü duyulduğunu dile getirmektir.

» Keşke o akşam sizinle yola çıkmasaydım.

YAKINMA

⦿ Herhangi bir olumsuz durumdan şikâyet etme, sızlanmadır.

» İnsanlar olarak diğer canlılara saygılı olmayı bir türlü öğrenemedik.

ÖN YARGI

⦿ Bir kimse veya durumla ilgili şartlanmış bir biçimde, önceden olumlu ya da olumsuz hükümlerde bulunmaktır.

» Ne yaparsan yap ama o sınavı geçemeyeceksin.

KANIKSAMA

⦿ Çok tekrarlanan bir şeyden etkilenmez olmak, alışmaktır.

» Dedikodular beni etkilemiyor, açıkçası alıştım artık bunlara.

SİTEM

⦿ Bir kimseye, davranışından dolayı duyulan olumsuz duyguların öfkelenmeden ifade edilmesidir.

» Mezuniyetinize bizi çağırma zahmetinde bulunmamışsınız.

ELEŞTİRİ

⦿ Herhangi bir sanatçının ya da eserin olumlu veya olumsuz yanlarının ifade edilmesidir.

» Picasso bu resmini eşsiz renklerle taçlandırmış. (Olumlu)

SEZGİ

- ⦿ Henüz gerçekleşmemiş bir olay ya da durumun içe doğduğunu, hissedildiğini ifade eder.
- » Onun başarılı olacağını hissetmiştim.

TANIMLAMA

- ⦿ Bir kavram veya durumun ne olduğunu bildirmektir.
- » Zamir, ismin yerini tutan sözcük ya da eklerdir.

BEĞENME

- ⦿ Bir olayı, nesneyi, eylemi, kişiyi iyi ve güzel bulma, takdir etmedir.
- » Uzungöl, eşsiz manzarasıyla bizleri büyüledi.

ONAYLAMA

- ⦿ Yapılan bir işi doğru ve yerinde bularak kabul etmedir.
- » Öğrencilerine “Cennetin Çocukları” filmi izletmen çok isabetli bir davranış olmuş.

CÜMLE OLUŞTURMA

⦿ Cümle oluşturma sorularında numaralandırılmış sözlerin anlamlı ve kurallı bir bütün oluşturacak şekilde sıralanması istenir. Bazı soru kalıplarında da bu sıralama yapıldıktan sonra baştan ya da sondan birinci, ikinci, üçüncü ya da dördüncü ifade sorulur.

- » I. MEB sayfasında yıl sonuna kadar
- II. beceri temelli sorular
- III. ilgililerini bekleyecek
- IV. ülkemizdeki tüm yayınları etkileyen

Bu sözler "IV - II - I - III" şeklinde sıralanırsa anlamlı ve kurallı bir cümle oluşturulmuş olur. (Ülkemizdeki tüm yayınları etkileyen beceri temelli sorular MEB sayfasında yıl sonuna kadar ilgililerini bekleyecek.)

İKİ CÜMLENİN BİRLEŞTİRİLMESİ

⦿ Son zamanlarda hemen hemen tüm sınavlarda karşımıza çıkan bir soru kalıbıdır. Genellikle numaralandırılan iki cümle verilir ve bu iki cümlenin anlamca tam ve doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli istenir. Bazen de cümle soru kısmında verilir ve bu cümleyi oluşturan iki cümle seçeneklere yerleştirilerek bu cümlelerin bulunması istenir.

» I. İçinde dinazorların da bulunduğu canlıların yüzde 75'inin yok olmasına neden olan gök taşının neticeleri hakkında yeni sonuçlar bulundu.

II. Dünya'ya **66 milyon** yıl önce çarpan gök taşının niçin bu kadar ağır ve yıkıcı sonuçlar doğurduğu araştırıldı.

Bu iki cümlenin anlamca doğru birleştirilmiş hâli:

66 milyon yıl önce Dünya'ya çarpan ve dinazorlar da dâhil canlıların **yüzde 75'inin** yok olmasına neden olan gök taşının, neden bu kadar ağır ve yıkıcı sonuçlara yol açtığı konusunda yeni bulgular elde edildi.